

Σύγκλητος στην Κωνσταντινούπολη

Summary :

Η Σύγκλητος της Κωνσταντινούπολης ιδρύθηκε από τον Κωνσταντίνο Α΄ και ενσωμάτωσε τα ανώτερα στρώματα του διοικητικού μηχανισμού της ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ο ρόλος του σώματος αρχικά υπήρξε σημαντικός, ιδιαίτερα σε περιόδους πολιτικής αστάθειας. Μετά το τέλος του 6ου αιώνα είναι αβέβαιο αν συνέχισε η ανεξάρτητη λειτουργία της Συγκλήτου ως πολιτικού οργάνου. Ωστόσο η συγκλητική τάξη παρέμεινε μια σαφώς διακριτή ομάδα μέχρι και τον 11ο αιώνα και εν πολλοίς ταυτίζεται με την άρχουσα τάξη της αυτοκρατορίας.

Date

4ος-11ος αιώνας

Geographical Location

Κωνσταντινούπολη

1. Ορολογία και σημασία

Ο όρος «Σύγκλητος» (επίσης Βουλή, Γερουσία)¹ στη βυζαντινή ιστορία έχει δύο διακριτές σημασίες και μπορεί να δηλώνει:

α) την ανώτερη θεσμικά διακεκριμένη τάξη (λατ. ordo) στο Βυζάντιο, η οποία αποτελείται από άτομα που κατέχουν συγκεκριμένους τιμητικούς τίτλους ή αξιώματα.

β) ένα συγκροτημένο σώμα, μία Βουλή, στην οποία έχουν δικαίωμα συμμετοχής τα μέλη της συγκλητικής τάξης, στο σύνολό τους ή εν μέρει. Ο ρόλος του σώματος αυτού είναι άλλοτε εθιμοτυπικός και άλλοτε ουσιαστικός. Στη δεύτερη περίπτωση η Σύγκλητος μπορεί να χαρακτηριστεί και πολιτειακό όργανο.

Αναφορές στη Σύγκλητο με την πρώτη σημασία της έχουμε καθ' όλη τη διάρκεια της βυζαντινής ιστορίας. Αντίθετα, είναι αμφίβολο αν η Σύγκλητος ως συγκροτημένο σώμα συνέχισε να υπάρχει κατά τη Μέση Βυζαντινή περίοδο.

2. Η Σύγκλητος κατά την Πρώμη Βυζαντινή περίοδο

Η δημιουργία της Συγκλήτου της Κωνσταντινούπολης τοποθετείται παραδοσιακά κατά την [επανάδρυση της πόλης](#) του Βυζαντίου από τον [Κωνσταντίνο Α΄](#) το 330. Σήμερα είναι γενικά δεκτό πως η [Κωνσταντινούπολη](#) δεν απέκτησε παρά σταδιακά, στη διάρκεια του πρώτου αιώνα της ύπαρξής της, το χαρακτήρα μιας σταθερής πρωτεύουσας της αυτοκρατορίας, μιας [Νέας Ρώμης](#). Η Σύγκλητος, η οποία αρχικά μπορεί να μην αποτελούσε κάτι περισσότερο από την αναβαθμισμένη Βουλή της πόλης του Βυζαντίου, με την προσθήκη ενδεχομένως ορισμένων Ρωμαίων συγκλητικών που ακολούθησαν τον Κωνσταντίνο στη νέα πρωτεύουσα, ακολούθησε μια παράλληλη πορεία και εξελίχθηκε σε θεσμό ισότιμο με αυτόν της ρωμαϊκής Συγκλήτου.² Ο νέος ρόλος της Συγκλήτου της Κωνσταντινούπολης έγινε ορατός την εποχή του [Κωνσταντίου Β΄](#), ο οποίος καθόρισε νομοθετικά τις προϋποθέσεις ένταξης στο σώμα και ανέβασε τον αριθμό των συγκλητικών σε 2.000, πολύ περισσότερους από τους βουλευτές οποιασδήποτε πόλης.

Συνοπτικά, οι προϋποθέσεις για να γίνει κάποιος μέλος της Συγκλήτου κατά τον 4ο αιώνα ήταν α) να έχει αποκτήσει τον τιμητικό τίτλο του «λαμπροτάτου» (clarissimus), ο οποίος συνόδευε τα σημαντικότερα διοικητικά αξιώματα και δινόταν από τον αυτοκράτορα, β) να έχει γίνει δεκτός από την ίδια τη Σύγκλητο (κατάλοιπο της αρχαίας ρωμαϊκής πρακτικής, σύμφωνα με την οποία ένας γόνος της συγκλητικής τάξης γινόταν δεκτός στο σώμα μόλις αναλάμβανε το ενιαύσιο αξίωμα του [πραιτόρος](#)) και γ) να καταβάλει μία εφάπαξ βαρύτατη χρηματική εισφορά, την πραιτούρα (praetura), κατάλοιπο και αυτή των θεαμάτων και διανομών που έκαναν οι αρχαίοι πραιτόρες κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους.³

Στην πράξη, τα μέλη της νέας Συγκλήτου προέρχονταν από κρατικούς λειτουργούς και από κάποια μέλη της [βουλευτικής τάξης](#) (curiales) των τοπικών βουλών των πόλεων της ανατολικής αυτοκρατορίας, οι οποίοι διέθεταν την οικονομική

Σύγκλητος στην Κωνσταντινούπολη

επιφάνεια και τις πολιτικές διασυνδέσεις ώστε να ξεφύγουν από τις επαχθείς υποχρεώσεις της παλαιάς τους ιδιότητας εντασσόμενοι στη Σύγκλητο. Από τη Σύγκλητο αποκλείονταν μεταξύ άλλων όσοι ασκούσαν δραστηριότητες που θεωρούνταν ατιμωτικές, όπως οι χειρώνακτες, έμποροι, τραπεζίτες κ.ά. Σύντομα η συγκλητική τάξη διαφοροποιήθηκε εσωτερικά, και πάνω από τον τίτλο του «λαμπροτάτου» τοποθετήθηκαν οι νέοι τίτλοι του «περιβλέπτου» (spectabilis) και του «ιλλουστρίου» (illustrius). Καθώς ο αριθμός των συγκλητικών συνέχιζε να αυξάνεται, φαίνεται πως το προνόμιο της συμμετοχής στις συνεδρίες του σώματος περιορίστηκε στους ιλλουστρίους, οι οποίοι τελικά κατέληξαν να θεωρούνται μόνο αυτοί συγκλητικοί.⁴ Αυτό το φαινόμενο, της απαξίωσης των τιμητικών τίτλων, τους οποίους υπερσκελίζουν νέοι, θα εξακολουθήσει να παρατηρείται και στους μεταγενέστερους αιώνες.

3. Αρμοδιότητες της Συγκλήτου

Κατά τους πρώτους δύο αιώνες μετά τη δημιουργία της, η Σύγκλητος της Κωνσταντινούπολης ως σώμα είχε κάποιες καθορισμένες αρμοδιότητες, όπως η φροντίδα της πόλης (κατάλοιπο του αρχικού χαρακτήρα της) και η τυπική επικύρωση (χωρίς συζήτηση ή δυνατότητα επέμβασης) των νόμων που θέσπιζε ο αυτοκράτορας, αλλά είχε και δικαστικές εξουσίες. Στην πράξη όμως η Σύγκλητος, λόγω της σύνθεσής της, η οποία κατόπριζε τη διοικητική ελίτ της αυτοκρατορίας, μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο σε περιόδους αστάθειας ή χηρείας του αυτοκρατορικού θρόνου, όπως συνέβη κατ' επανάληψη κατά το δεύτερο μισό του 5ου αιώνα. Στις συνεδρίες της Συγκλήτου προήδρευε ο **έπαρχος** της Κωνσταντινούπολης, ενώ μαρτυρείται και το αξίωμα του πρώτου της Συγκλήτου.

4. Κτήρια της Συγκλήτου

Στις πηγές αναφέρονται δύο κτηριακά συγκροτήματα, τα Σενάτα ή Σινάτα, στα οποία θεωρείται ότι συνεδρίαζε η Σύγκλητος τουλάχιστον μέχρι τα τέλη του 5ου αιώνα. Το ένα, το πιο γνωστό, βρισκόταν στο **Αυγουσταίον**, τη μεγάλη κεντρική πλατεία ανάμεσα στο **Ιερόν Παλάτιον** και την **Αγία Σοφία**, ενώ το άλλο βρισκόταν στο **Φόρο** του Κωνσταντίνου, λίγο δυτικότερα⁵ (εικ. 2). Από περιγραφές είναι γνωστό ότι τα συγκροτήματα αυτά περιλάμβαναν **βασιλικές** και **στοές**, ενώ ήταν διακοσμημένα με πληθώρα αγαλμάτων, τόσο αρχαίων, τα οποία είχαν **μεταφερθεί στην Κωνσταντινούπολη** από άλλες περιοχές, όσο και σύγχρονων τα οποία παρίσταναν προσωπικότητες που επιθυμούσε να τιμήσει η Σύγκλητος. Σήμερα δε σώζονται ίχνη των συγκροτημάτων αυτών. Και τα δύο κήκαν και ανοικοδομήθηκαν κατ' επανάληψη, ενώ φαίνεται πως με κάποια μορφή, έστω αλλοιωμένη, υπήρχαν ακόμη το 10ο αιώνα. Ωστόσο από την εποχή του **Ιουστινιανού Α'**, το αργότερο, οι συνεδριάσεις της Συγκλήτου, αν μπορούν πλέον να χαρακτηριστούν τέτοιες, πραγματοποιούνταν στο παλάτι.

5. Η απαξίωση της Συγκλήτου ως σώματος

Από τα τέλη του 6ου αιώνα και μετά, φαίνεται πως η Σύγκλητος έπαψε να συνεδριάζει ανεξάρτητα ως συγκροτημένο σώμα. Από τις παλιές αρμοδιότητές της αναφέρεται μόνο η δικαστική, η οποία δεν είχε όμως πλέον τακτικό αλλά έκτακτο χαρακτήρα και δεν αφορούσε το σύνολο του σώματος, αλλά επιλεγμένους συγκλητικούς. Ο βασικός ρόλος της Συγκλήτου ήταν πλέον άτυπα συμβουλευτικός. Είναι πιθανό η απαξίωση της Συγκλήτου ως συγκροτημένου πολιτειακού οργάνου να σχετίζεται με τη γνωστή καχυποψία του Ιουστινιανού προς τη συγκλητική αριστοκρατία, ιδίως μετά τη **Στάση του Νίκα**, το πιθανότερο είναι πάντως πως πρόκειται για μια πολύ αργή εξέλιξη, της οποίας τα στάδια δύσκολα μπορούμε να παρακολουθήσουμε.⁶ Φαίνεται πως, από τον 7ο αιώνα και μετά, ο όρος Σύγκλητος περιγράφει ένα συμβούλιο, το οποίο συνδιαμορφώνει τις αποφάσεις της αυτοκρατορικής εξουσίας, δεν είναι όμως σαφές αν ταυτίζεται με το περιορισμένης σύνθεσης αυτοκρατορικό συμβούλιο (το παλαιό κονσιτώριον) ή αν πρόκειται για μία πιο διευρυμένη σύνοδο των σημαντικότερων αξιωματούχων, ούτε αν έχει μία προκαθορισμένη σύνθεση ή, αντίθετα, αν η σύνθεσή του εξαρτάται κάθε φορά από τη θέληση του αυτοκράτορα. Από τον 11ο αιώνα και μετά, ο όρος Σύγκλητος δε φαίνεται να έχει συγκεκριμένο αντίκρισμα και μπορεί να δηλώνει είτε την Αυλή, είτε την **αριστοκρατία**, είτε το αυτοκρατορικό συμβούλιο. Αυτή η χαλαρότητα στη χρήση του όρου αποτελεί σαφή ένδειξη ότι η Σύγκλητος ως σώμα δεν υφίσταται πια. Αυτό που αναμφίβολα εξακολουθεί να υπάρχει μέχρι τον 11ο αιώνα είναι η θεσμικά διακριτή τάξη των συγκλητικών, και αυτήν αφορά η περιγραφή που ακολουθεί.

Σύγκλητος στην Κωνσταντινούπολη

6. Η συγκλητική τάξη κατά τη Μέση Βυζαντινή περίοδο

Κατά τη Μέση περίοδο η ιδιότητα του συγκλητικού συνδέεται, όπως και παλαιότερα, με την απόκτηση ορισμένων τιμητικών τίτλων (αξιών διά βραβείου) και δεν είναι κληρονομική. Τον 11ο αιώνα θεωρούνται συγκλητικοί όσοι έφεραν από τον τίτλο του **πρωτοσπαθαρίου** και πάνω (**εικ. 3**).⁷

Η απόκτηση των τίτλων αυτών προϋποθέτει την απονομή τους από τον αυτοκράτορα και την καταβολή από τον τιτλούχο ενός πολύ σημαντικού εφάπαξ ποσού. Τα οφέλη ήταν κυρίως συμβολικά: η άδεια να φέρουν τα διακριτικά του τίτλου, τιμητική θέση σε τελετές ή άλλες συγκεντρώσεις, ιδιαίτερη μεταχείριση σε δικαστικές υποθέσεις (π.χ. το δικαίωμα των συγκλητικών να μην ορκίζονται δημόσια, αλλά στο σπίτι τους, ή να δικάζονται από ειδικά δικαστήρια).⁸ Υπήρχε και ένας ετήσιος μισθός, η **ρόγα**, η οποία συνδεόταν με την ιεραρχική διαβάθμιση του τίτλου. Κατά τον 11ο αιώνα, ιδιαίτερα κατά τη βασιλεία του Κωνσταντίνου Θ' Μονομάχου (1042-1055) και των **διαδόχων** του, οι συγκλητικοί τίτλοι άρχισαν να αποδίδονται σε έναν ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό προσώπων, συμπεριλαμβανομένων και μελών της αστικής τάξης.

7. Το τέλος της συγκλητικής τάξης

Από την εποχή του **Αλεξίου Α' Κομνηνού** (1081-1118) δημιουργήθηκε μια νέα ιεραρχία, στηριγμένη στο βαθμό συγγένειας με τον αυτοκράτορα. Οι παλιοί τίτλοι δεν καταργήθηκαν, έχασαν όμως το χρηματικό τους αντίκρισμα, καθώς και την αίγλη τους, και σύντομα σταμάτησαν να απονέμονται. Ουσιαστικά η συγκλητική τάξη έπαψε να υπάρχει και η μόνη πλέον υπολογίσιμη κοινωνικά ιδιότητα, έως το τέλος της αυτοκρατορίας, ήταν η ευγενική καταγωγή. Ακόμη και η χρήση του όρου «συγκλητικός» σπάνιζε πλέον, αν και παρατηρείται μια αναβίωση την εποχή των **Παλαιολόγων**. Ο όρος χρησιμοποιείται με διάφορες σημασίες. Κατά τους τελευταίους δύο αιώνες της αυτοκρατορίας η πιο χαρακτηριστική χρήση είναι για να διακρίνει την αριστοκρατία από τις άλλες κοινωνικές ομάδες (στρατό, εκκλησία, αστικά στρώματα) που εκπροσωπούνται σε συλλογικά όργανα λήψης αποφάσεων.

---

1. Αναλυτικά για την ορολογία βλ. Χριστοφιλοπούλου, Α., «Η Σύγκλητος εις το Βυζαντινόν Κράτος», *Επετηρίς του αρχείου της ιστορίας του ελληνικού δικαίου* 2 (1949), σελ. 11-33.

2. Dagron, G., *Η γέννηση μιας πρωτεύουσας: Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της από το 330 ως το 451*, μτφρ. Μ. Λουκάκη (Αθήνα 2000), σελ. 137-168.

3. Dagron, G., *Η γέννηση μιας πρωτεύουσας: Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της από το 330 ως το 451*, μτφρ. Μ. Λουκάκη (Αθήνα 2000), σελ. 177.

4. Dagron, G., *Η γέννηση μιας πρωτεύουσας: Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της από το 330 ως το 451*, μτφρ. Μ. Λουκάκη (Αθήνα 2000), σελ. 188-190.

5. Mango, C., *The Brazen House: A Study of the Vestibule of the Imperial Palace of Constantinople* (Kopenhagen 1959), σελ. 56-60. Dagron, G., *Η γέννηση μιας πρωτεύουσας: Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της από το 330 ως το 451*, μτφρ. Μ. Λουκάκη (Αθήνα 2000), σελ. 158-161.

6. Dagron, G., *Η γέννηση μιας πρωτεύουσας: Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της από το 330 ως το 451*, μτφρ. Μ. Λουκάκη (Αθήνα 2000), σελ. 239-240, πολύ συνοπτικά. Τα παλαιότερα αναλυτικά έργα για τη Σύγκλητο παραγνωρίζουν την ασυνέχεια στο θεσμό της Σύγκλητου. Τα νεότερα συνθετικά έργα γενικά μιλούν για Σύγκλητο μόνο με την έννοια της συγκλητικής τάξης, αλλά δεν υπάρχει κάποια εξειδικευμένη μονογραφία σχετικά με τη σύσταση και εξέλιξη των σωμάτων λήψης αποφάσεων.

7. Για μια παλαιότερη φάση, στα τέλη του 9ου αιώνα, βλ. Oikonomidès, N., *Les listes de préséance Byzantines des IXe et Xe siècles* (Paris 1972), σελ. 295 κ.ε. Για τον 11ο αιώνα, Lemerle, P., *Cinq études sur le XIe siècle Byzantin* (Paris 1977), σελ. 287 κ.ε.

8. Ο Αλέξιος Α' στέρησε με νεαρά του (1083;) το προνόμιο αυτό από τους συγκλητικούς που ασχολούνταν με εμπορικές και άλλες αστικές

Σύγκλητος στην Κωνσταντινούπολη

δραστηριότητες. Βλ. Zepi, J. – Zepi, P., *Jus Graecoromanum A* (Αθήναι 1931), σελ. 645-646.

Bibliography :

	Dagron G. , <i>Η γέννηση μιας πρωτεύουσας. Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της από το 330 ως το 451</i> , MIET, Αθήνα 2000, Λουκάκη, Μ. (μτφρ.)
	Lemerle P. , <i>Cinq études sur le XIe siècle byzantin</i> , Paris 1977
	Beck H.-G. , <i>Senat und Volk von Konstantinopel. Probleme der byzantinischen Verfassungsgeschichte</i> , München 1966
	Χριστοφιλοπούλου Α. , "Η σύγκλητος εις το βυζαντινόν κράτος", <i>Επετηρίς του αρχείου της ιστορίας του ελληνικού δικαίου</i> , 2, 1949, 3-151
	Oikonomidès N. , <i>Les listes de préséance Byzantines des IXe et Xe siècles</i> , Paris 1972
	Arnheim M.T.W. , <i>The Senatorial Aristocracy in the Later Roman Empire</i> , Oxford 1972

Webliography :

	Byzantium 1200 Senat House in the Forum Constantini http://www.arkeo3d.com/byzantium1200/senate2.html
--	--

Glossary :

	βασιλική, η Σημαντικός τύπος δημόσιου κτηρίου της ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής που χρησίμευε ως δικαστική αίθουσα και χώρος εμπορικών συναλλαγών και χρηματιστηριακών πράξεων ή απλώς ως τόπος δημόσιων συγκεντρώσεων και ακροάσεων. Στα χριστιανικά χρόνια χρησιμοποιήθηκε ως τόπος λατρείας και μετεξελίχθηκε σε ναό, ο δε τύπος των ναών που ονομάζονται βασιλικές είναι λιτές δρομικές, δηλαδή επιμήκεις, δομές.
	βουλευτές (curiales), οι Οι βουλευτές των πόλεων στην Ύστερη Αρχαιότητα ήταν γόννοι των τοπικών αριστοκρατικών οικογενειών και τοπικοί αξιωματούχοι, επιφορτισμένοι με την ευθύνη για τη σωστή λειτουργία των θεσμών της πόλης και με το καθήκον της συλλογής των φόρων στην περιοχή τους. Το σώμα των βουλευτών, η βουλή, αριθμούσε, ανάλογα με το μέγεθος της πόλης, από 100 ως 200 άτομα.
	έπαρχος της Πόλεως (Κωνσταντινούπολεως), ο Το λειτούργημα αυτό προέρχεται από το πρωτοβυζαντινό αξίωμα του praefectus urbi, το οποίο εμφανίστηκε στην Κωνσταντινούπολη στις 11 Δεκεμβρίου 359. Πρόκειται για αξίωμα με ιδιαίτερο κύρος. Στη δικαιοδοσία του επάρχου υπάγονταν οι διοικητικές, αστυνομικές και δικαστικές λειτουργίες που σχετιζόνταν με τη ζωή στην πρωτεύουσα. Τη διοικητική εξουσία του στην Πόλη την περιόριζε μόνο ο αυτοκράτορας.
	ύλλούστριος, ο Υψηλόβαθμο αξίωμα των συγκλητικών κατά την Υστερορωμαϊκή περίοδο.
	πραίτωρ, ο (praetor) Πολιτικός και δικαστικός αξιωματούχος κατά τους τελευταίους χρόνους της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Το αξίωμα του πραιτόρα ήταν ενεργό κατά διαστήματα και την Πρωτοβυζαντινή περίοδο. Εμφανίστηκε πάλι στα μέσα του 9ου αιώνα και δήλωνε τον αξιωματούχο διοικητικής ενότητας της αυτοκρατορίας. Ιεραρχικά τοποθετείται κάτω από το αξίωμα του στρατηγού του θέματος. Στο τέλος του 10ου αιώνα εμφανίζεται ως συνώνυμο του κριτή και προσδιορίζει τον πολιτικό διοικητή. Το αξίωμα του πραιτόρα άρχισε να φθίνει μετά το 1204.
	πρωτοσπαθάριος, ο Ο πρώτος σπαθάριος ήταν υψηλό κατά κανόνα στρατιωτικό αξίωμα της αυτοκρατορικής ιεραρχίας, το οποίο συνήθως παρείχε και το δικαίωμα συμμετοχής στη σύγκλητο, και ακολούθως τιμητικός τίτλος. Αποδιδόταν και σε ευνούχους. Μετά τον 11ο αιώνα έχασε σταδιακά τη σημασία του.

Σύγκλητος στην Κωνσταντινούπολη

ρ	ρόγα, η (άκλιτο)
Βυζάντιο: Ο μισθός, η αμοιβή σε ετήσια βάση για τους πολιτικούς αξιωματούχους (8% απόδοση επί του ποσού εξαγοράς του τίτλου) και κάθε τέταρτο χρόνο για τους στρατιωτικούς αξιωματούχους των θεμάτων όλων των βαθμίδων και των απλών στρατιωτών. Ρόγα λεγόταν ενίοτε και κάθε βασιλική δωρεά, χρηματική, προς πρόσωπα.	
σ	στοά, η
Επίμηκες επιστεγασμένο δημόσιο κτήριο υποβασταζόμενο στη μία πλευρά του από κιονοστοιχίες. Κατ' επέκταση, είναι και ο επιστεγασμένος διάδρομος που υποβαστάζεται από κιονοστοιχίες.	

Sources

Ησύχιος, *Ιστορία Ρωμαϊκή τε και παντοδαπή*, Fr. 4.40-1, Müller, K. (επιμ.), *Fragmenta Historicorum Graecorum IV* (Paris 1851), σελ. 154.

Σωζομενός, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Bidez, J. – Hansen, G.C. (επιμ.), *Sozomenus. Kirchengeschichte* (Die Griechischen Christlichen Schriftsteller 50, Berlin 1960).

Ζώσιμος, *Ιστορία Νέα*, Paschoud, F. (επιμ.), *Zosime. Histoire nouvelle* 1-2 (Paris, 1:1971, 2:1979).

Φιλοστόργιος, *Εκκλησιαστική Ιστορία* II.9, Bidez J. – Winkelmann, F. (επιμ.), *Philostorgius. Kirchengeschichte* (Die Griechischen Christlichen Schriftsteller, 3η έκδ., Berlin 1981), σελ. 22.

Θεμίστιος, «Εἰς Κωνσταντῖον τὸν αὐτοκράτορα ὅτι μάλιστα φιλόσοφος ὁ βασιλεὺς, ἢ χαριστήριος» και «Ὑπατικός εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰοβιανόν», Downey G. – Schenkl, H. (επιμ.), *Themistii orationes quae supersunt* 1 (Leipzig 1965), σελ. 27-56 και 91-104.

Πασχάλιον Χρονικόν, Dindorf, L. (επιμ.), *Chronicon paschale* 1 (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1832).

Θεοφάνης, *Χρονογραφία*, de Boor, C. (επιμ.), *Theophanis chronographia* 1 (Leipzig 1883, ανατ. Hildesheim 1963).

Μιχαήλ Ψελλός, *Χρονογραφία*, Renauld, É. (επιμ.), *Michel Psellos. Chronographie ou histoire d'un siècle de Byzance* (976-1077), 1-2 (Paris 1:1926; 2:1928, ανατ. 1967).

Zepi, J. – Zepi, P., *Jus Graecoromanum A* (Αθήναι 1931), σελ. 645-646.

Γεώργιος Παχυμέρης, *Συγγραφικαί Ιστορίαι* II.31, Failler, A. (επιμ.), *Georges Pachmérés, Relations Historiques* 1 (Corpus Fontium Historiae Byzantinae 24.1, Paris 1984), σελ. 217.

Quotations

Η παράδοση για την ίδρυση Συγκλήτου στην Κωνσταντινούπολη ταυτόχρονα με την ίδρυση της πόλης:

α. Ησύχιος (4ος αι.): και τοῖς ἀκολουθήσασιν αὐτῶ ἀπὸ τῆς μεγάλης Ῥώμης συγκλητικοῖς ἐφιλοτιμήσατο οἴκους, οὓς αὐτὸς κατεσκεύασεν ἐκ χρημάτων ἰδίων... Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τοὺς τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀνφοδομήσεν οἴκους, Σενᾶτα τούτους ὀνομάσας καὶ τὴν τῶν βασιλείων αὐλήν.

Ησύχιος, *Ιστορία Ρωμαϊκή τε και παντοδαπή*, Fr. 4.40-1, Müller, K. (επιμ.), *Fragmenta Historicorum Graecorum IV* (Paris 1851), σελ. 154.

β. Σωζομενός (5ος αι.): βουλευτήριόν τε μέγα, ἦν σύγκλητον ὀνομάζουσιν, ἔτερον συνεστήσατο, τὰς αὐτὰς τάξας τιμὰς καὶ ἱερομηνίας ἢ καὶ Ῥωμαίοις τοῖς πρεσβυτέροις ἔθος.

Σωζομενός, *Εκκλησιαστική Ιστορία* II.3, Bidez, J. – Hansen, G.C. (επιμ.), *Sozomenus. Kirchengeschichte* (Die Griechischen Christlichen Schriftsteller 50, Berlin 1960), σελ. 52.

γ. Ζώσιμος (5ος αι.): ἔδωκε μὲν τῇ πόλει γερούσιαν ἔχειν ὥσπερ ἐν τῇ Ῥώμῃ

Σύγκλητος στην Κωνσταντινούπολη

Ζώσιμος, *Ιστορία Νέα*, III.11.3, Paschoud, F. (επιμ.), *Zosime. Histoire nouvelle*, 2 (Paris 1979).

δ. Θεοφάνης (9ος αι.): κτίζων Κωνσταντίνος ό εύσεβής την Κωνσταντινούπολιν Ύρώμην νέαν χρηματίζειν ταύτην έθέσπισε, και σύγκλητον έχειν εκέλευσε.

Θεοφάνης, *Χρονογραφία*, de Boor, C. (επιμ.), *Theophanis chronographia* 1 (Leipzig 1883, ανατ. Hildesheim 1963), σελ. 28.

Η «Σύγκλητος» συνοδεύει το Μιχαήλ Η' κατά την επίσημη είσοδό του στην ανακτημένη Κωνσταντινούπολη τον Αύγουστο του 1261:

Ό δέ βασιλεύς, συνταξάμενος όσον ήν τό περι αυτόν, έχων μεθ' έαυτοῦ και την αύγούσταν, έτι δέ και τό νεογιλόν θάλος τόν έξ εκείνης Ανδρόνικον... συνάμα τή γερουσία πάση και τή συγκλήτω την επί τής πόλεως ώδευε και δή, περαιωσάμενος τόν Έλλησποντον, εκειθεν έχώρειπρός τό Βυζάντιον. Έλθών δέ και την Χρυσέαν πύλην κατειληφώς, εκει καθημένος εφ' ήμέραις, την ές πόλιν είσοδον, όπως θεοφιλώς άμα και μεγαλοπρεπώς γένοιτο, άνεσκόπει τε και συνέταπτε.

Γεώργιος Παχυμέρης, *Συγγραφικαί Ιστορίαι* II.31, Failler, A. (επιμ.), *Geroges Pachmérés, Relations Historiques* 1 (Corpus Fontium Historiae Byzantinae 24.1, Paris 1984), σελ. 217.